

הגלגל הזה!

מאת
חיים
באר

השידור

„בוא איתי פעם אחת לקריית-שמונה, דיבר על לבי אורן, נהג איטונס המוביל פעמיים בשבוע חיילים מתל-אביב לגבול לבנון ובחזרה, והוסיף כי המחזות המתרחשים במגרש-החניה הענקי, שצה"ל הכשיר ליד בית-החרושת „גיבור“ שבפרברי העיירה הצפונית, מרגשים לא פחות מחסצנות שחוללו החלוצים במלחמת-העולם השני על העליות הראשונות.

„בוא אחי לגליל“, אמר אורן וכבר ראיתי בעיני רוחי את עצמי כממשיכם של מאיר וילקנסקי ושל שיי עגנון, השומעים בראשית המאה מלה קוסמת זו, „הגליל לה!“ השטה בהרי יהודה ובמושבותיה וצדה כל נשמה חדשה וצעירה, עוזבים כל אחד את מלאכתו ואת משלח-ידו ויצאים לאותה הליכת מצווה אל הגופים המלהיבים את הלבבות.

„לא תאמין, בחיי שלא תאמין“, המשיך הנהג בשיר דוליו וסיפר כי החיילים שחוזרים מן החזית משליכים מעליהם את אפודי-המגן ואת הקסדות, קופצים מן ה„ספארי“ כל עוד נפשם בם, מתנפלים על אדמת ארץ-ישראל ומנשקים אותה ואחר-כך פותחים בקבוקי שמפניה וחוגגים את סיום שירותם בלבנון.

לא העזתי לגלות לו את בירותי ולשאול מה זה „ספארי“, אבל זנבו של רצון כבר נבט בי.

„זה יהיה פיצוץ, הכתבה שתכתוב... משהו אקטואלי, מהחיים...“ חיוך עגמומי עיקם את שפתי למשמע דבריו האחרונים של מכרי, שעות אחדות קודם-לכן פגשתי במסדרון אחד המיסדות ההסתדרותיים המהוללים את ישראלי, הגזבר הוותיק ונמוך-הקומה בירך אותי לשלום במועל-ידי, שאל כדרכו „מה נשמע, מההה...“ (המה) הלאקוני-קנטרני שבו מסתיים כמעט כל משפט היוצא מפיו היה זה מכבר לסמלו המסחרי, וכלי להמתין לתשובה אמר שקרא את דברי בהנאה ובעניין. המכוון שבאותו יום נשר מתיבת-הדואר שלי מכתב רצוף גידול פים, פרי עטה של קראה היסטורית מנבעתים, הייתי צמא שבעתיים למחמאה שתאפיל ולו במעט על הפסקוויל ושאלתי למה בדיוק מכוונים דבריו, עננה הקדיחה את פניו חרושי-הקמטים של הגזבר, „תזכיר לי על מה כתבת, מה...“ רשימה על פתיחות ספרותיות, אמרתי, נכון לק-לוט את שבחתי בשתי ידיים, הוא הניף את ידו בביטול, „שטויות, מי צריך את זה, יש לך ערימה של ספרים על השולחן ואתה מעתיק מהם, בשביל זה אני לא צריך אותך, אני יכול לקרוא בעצמי, מה...“ בלעתי את חרוני ושאלתי אותו שמא הרשימה על נס-ציונה נשאה חן מלפניו, „תעזוב את נס-ציונה, נס-ציונה זה אלטע-זאכן, מי צריך אלטע-זאכן, מה...“ אולי הרשימה על בגין מלך אביון, ניסיתי להיאחז בכל כוחי בשוליה התומקים של המחמאה, „מה פתאום, מה... ממתי אתה גיבור על חל-שים“, מנהל כוח-אדם והאחריות על הקופה הקטנה שהצטרפו לשיחתנו, סייע לישראלית לחמוק ממתן הקומי פלימנט, שעה ארוכה דנו השלושה בסיכויים של שמיר להרכיב קואליציה ובמצב הבורסה, הדברים, מטבע הדי עניין, היו כמובן קודם למשבר במניות הבנקים, אני עצמי עמדתי מאחורי, כשביקשתי להסתלק בפחית-נפש הושיט לי ישראלית יד רכה וקטנה כידו של אדמויר גליצאי ואמר, „אתה צריך לכתוב משהו אקטואלי, מהי חיים... מה...“

„זה יהיה פיצוץ“, ליקק אורן את שפתיו בהנאה ואמר שהוא כבר יכול לדמיין לעצמו איזה חגיגה אעשה מעל דפי העתון מ„הציונות הגלילית“ נוסח האדונים בגין, שרון, איתן ושות' (1983).

היציאה

יומיים לאחר-מכן, בשעת בוקר לא כל-כך מוקד-דמת היינו בתחנת-ההסעה הצבאית שליד איצטדיון ה-כדורסל ביד-אליהו, רושם מוזר של ריקות שרר בכיכר האספלט רחבת-הידיים, שאריות מוזן, קרעי עחוני ספורט שהתעופפו ברוח ורוכלים שקיפלו את מרכולתם העידו כי זמן לא רב קודם-לכן המתה הכיכר מאדם.

בקצה המרוחק של הכיכר, התגודדו אנשי מילואים סביב ביתן עץ אפור, כדוגמת הקופות הארעיות שמציבים הקואופרטיבים לתחבורה במקומות של התכנסות המונים, תוחכים אפים לתוך אשנב מסורג, בצד, ליד הגדר, עמד מישהו והטיל את מימיו אל בין השיחים, במזנון „רלי“

היטיב נער את כסאית הפלסטיק האדומים שהיו מפורזים על המדרכה.

„אלה הקליינטים שלי“, אמר אורן וצפר, מפתח הכוטיקה הציץ ראשו של רס"ל מילואים בעל מתלפות שיער ארוכות שהתנפפו ברות, אורן צעק את שמו, ראשו של הרס"ל נעלם ובמקומו יצא רס"ר עב-בשר ומסופר למשעי, איש קבע, ללא ספק, מדיו, המנחמים על משמג"ר גופו כאילו הותאמו אליהם בירי חייס-צמרת, היו חדשים לחלוטין.

„תמלא ותסע“, אמר הרס"ר והחליק בידו על שערו הגייגני הוולך ומאפיר.

ב.מ.וו. לבנה, מודל 78, נעצרה לפני האוטובוס, גבר לבוש מדים התנשק ארוכות עם אשה בשמלה שחור-רה שישבה לצדו, שני סוירניקים שנקלעו לכיכר (ב"ב וודאי איהרו את ההסעה שלהם, אמר אורן) ציקצקו בשפתיהם והשמיעו קולות מציצה ויניקה, אנשי המילואים היסו אותם, יותר מקורטוב של אבהות היתה בקולם, הזוג התמכר לאהבתו רגעים ארוכים עד שהגבר התיק עצמו מהאשה ויצא מן המכונית באחת, מחליק בידו על מפתח מכנסיו, האשה תפסה את מקומו עלייד ההגה בלי לצאת מן המכונית ושירבבה פניה החוצה.

„עוד קצת, קיקי“, התפנקה, אהובה גהר לעברה, נשק לה ואחר-כך ליטף את לחייה ואת סנטרה, לפתע התניעה האשה את המכונית והסתלקה בנאקת מניע עזה. „סתתיון, סתתיון, יא-מניאק“, טפח לו על שכמו גברבר שרירי.

החיילים שחוזרים מן החזית משליכים את אפודי-המגן והקסדות, קופצים מן ה„ספארי“ כל עוד נפשם בם ומנשקים את אדמת ארץ-ישראל.

„הדשיים אחרי החתונה גם אתה התנשקת עם אש-תך“, השיב לו איש המילואים תשובה ניצחת וכיבד אותו ב„מלבורו“.

„כך זה תמיד“, אמר אורן ותופף באצבעותיו על ההגה, „כיכר הדמעות והפרידות“, ואחר-כך סיפר כי יום קודם-לכן הסיע קבוצת קצינים בכירים לסויר בשומ"ר, במיוחד התרשמו הקצינים מפגישתם עם משה זר, סוחר-קרקעות יהודי שמישהו ניסה להתנשק בחייו לפני זמן-מה, „מה ההבדל ביני ובין יהושע חנקין“, היתמם זר, „שנינו עושים אותה פעולה, אבל לו קוראים גואל אדמות הלאום ולי ספסר“, שאלתי את אורן אם אף אחד מן הקצינים לא ניסה לימר לזר, שזה להבדיל, ההבדל בין רוצח ובין גיבור לאומי, אף ששניהם מקפדים חיי אדם.

„מה אתה מתפלל, אינך יודע מי הקצינים היום?“ גיחן אורן.

מצויידיים בפחיות משקה ובשקיות פיצוחים עלו אנשי-המילואים לאוטובוס וסגן קטן, נער כבן עשרים, נוהג בם, „נהגוס, מה עם רדיו“, שאל מדביק טפטים מפרדס-כץ המשרת כחבלן במילואים.

„יהיה רדיו“, הרגיע אותו אורן והעביר את החוגה לרשת ג', קולה של עפרה חזה מילא את החלל „חיי, חיי, חיי“.

„סע“, אמר הסגן ואנחנו יצאנו לדרך.

הדרך

יותר משלוש וחצי שעות נמשכת הדרך מתל-אביב לקריית-שמונה, וכדי להפיג את השיעמום הירבה אורן, מורה-דרך מדופלם, לספר סיפורים, מעט אחרי צומת „הקנטרי קלב“ הוא מצביע על אנדרטה עשויה שני גושי אבן לבנים המחוברים ביניהם בכמין קפיץ

ומאזכר את החקפת המחבלים על כביש החוף, שרבים מחלליה היו חברי „אגד“, אחרי עוד קילומטרים אחדים הוא מורה על טירה עזובה בלב שדות ופרדסים משמאל לדרך ומספר כי את בית-האגדות הזה בנה ליטווינסקי חוקן, שבניו רדפו אותו, לשכן בו את אהובתו הבדונית, „אתה בטוח באמיתות הסיפור“, אני שואל, ואורן מרים גבה ואומר שבמחר שהוא קנה הוא מוכר, בלי קומיסיון, אחרי סיבוב פרדס-חנה אני מבחין בכתובת שמישהו רשם בצבע לבן על הכותל הלא-מטווח של בית-אריזת נטוש, „שרון מלאך המוות של החיילים“, בוואדי ערה, כשהלפנו עלי-פני הישובים הערביים, הצביע אורן על עיגולים המוטבעים בכמכונית-אש על האספלט וסיפר כי לפני שנה, בימי סברה ושתייה, נקלע לכאן כאשר צעיר רים נזעמים הבעירו צמיגים וחטמו את התנועה, על גבעה מלבנה משמאל לדרך התנפפו דגלים סביב לאנדרטת משמר-הגבול, אילו הקשיב זר לשיחתנו ודאי היה סבור שאנחנו נוסעים לאורך הקונפליקט היהודי-ערבי.

נוסעי האוטובוס שקועים איש-איש בעצמה, וכמעט אינם משוחחים זה עם זה, אני מנסה לדיבב אתם, והם משיבים תשובות לאקוניות ומעדיפים לנמנם או לפצח גרעינים, בכביש-הסרגל הם מתעוררים לחיים, מחלוקת מתגלעה ביניהם, היכן תהיה ההפסקה בעפולה או בדב"ר, הפור נופל על הפונדק הקיבוצי.

אם מישרה מחפש אימיו למה שאירע לקיבוצים בישראל השבעה של שנות ה-70 וה-80, כדאי לו לתת את דעתו על הפונדקים, הקיסקים והחנניות שהם הקימו בשולי הדרכים, ושבהם נהפכו אנשי חקלאות ותעשייה לעם של חנוונים, במבט רטרופקטיבי, האם הית כיסוי להתנשאותם בעבר על הזעיר בורגנים ועל הסוחרים, בפונדק דברת נבנה אגף חדש, העומס על הדלפק רב, אני מתבונן בהשתאות בחברים המגלגלים שטרות כשולחנים ודוחפים סטייקים לחוך פיתות, נערה בעלת עיני תכלת ושיער פשתן עיברת בין השולחנות ובידה מטלית ודלי, האין זאת מתנדבת מאחת הארצות הסגור-דינאביות שבאה למזרח היהודי לנקות שולחנות בפונדק שלרגלי הר החבור, ההר שבפסגתו המקודשת התחוללה הסרנספיגורציה של מושיעה, הלא טוב מסבאות קופנהגן ושטוקהולם מכל מסעדות ישראל.

איש מילואים, בוקן בן יומים ובמדים מוכתמים בשמן ובבוץ, נופל על צווארו של אורן, משיחתם אני לומד שהלו, גם הוא נהג כקואופרטיב, חונר עתה לארץ, לאחר ששירת יותר מחודש בלבנון, „אנחנו נוסעים למשמר-הנגב, ומקסימום ביום ראשון אחרי השימון והגידונו והי יווד והצביעה, נהיה בבית“, כבדרך אגב הוא מספר על נס שאירע לו לפני יומים, הם נסעו בשירה בציר החוף, בצור איבד את קשר-העין עם המכונית שלפניה, ופנה ימינה מהכיכר המרכזית, רק משהגיע למבואות הנמל הבחין בטעותו, כשעלה על דרך המלך ראה התקהלות גדולה ביציאה מן העיר: הגיפ שנסע לפניו נסגע ממכו"ר נית תופת שהופעה מרחוק, שני הקצינים שהיו בגיפ כבר פונו לבית-החולים.

„הכול לטובה, כל טעות לטובה, השם ישמור“, ממלי-מלת כורדית זקנה שבגיה לוקחים אותה לפיקניק בחורי-שת טל, והמתענגת על „טרופית ענבים“ בקיוסק הקי-בוצי.

אורן מתיישב ליד ההגה, שוב מתמהמהים החבר'ה לעלות על האוטובוס והסגן הרך בשנים שוב דוחק בהם בלא-מעט ביישנות, אורן מפעיל את הרדיו יאגב כך מצביע על שברולטים בעלי מספרים צבאיים, אני תוהה, מדוע הצבא לא צבע את הטנדרים המגושמים, „רכב שללי“, מגחך אורן ואומר כי האמריקאים השאירו לנו אותם אחרי שגמרו לבנות את שדות-התעופה בנגב, „כסף קטן לעזמת הדי, ניינים שלהם שבונים את קו האוואלי“, אנחנו מפליגים, כפר תבור והבית בסיבוב, שבו נוסד „השומר“, סגירה, צומת גולני, המשך המסע לאורך ה-קונפליקט האין סופי.

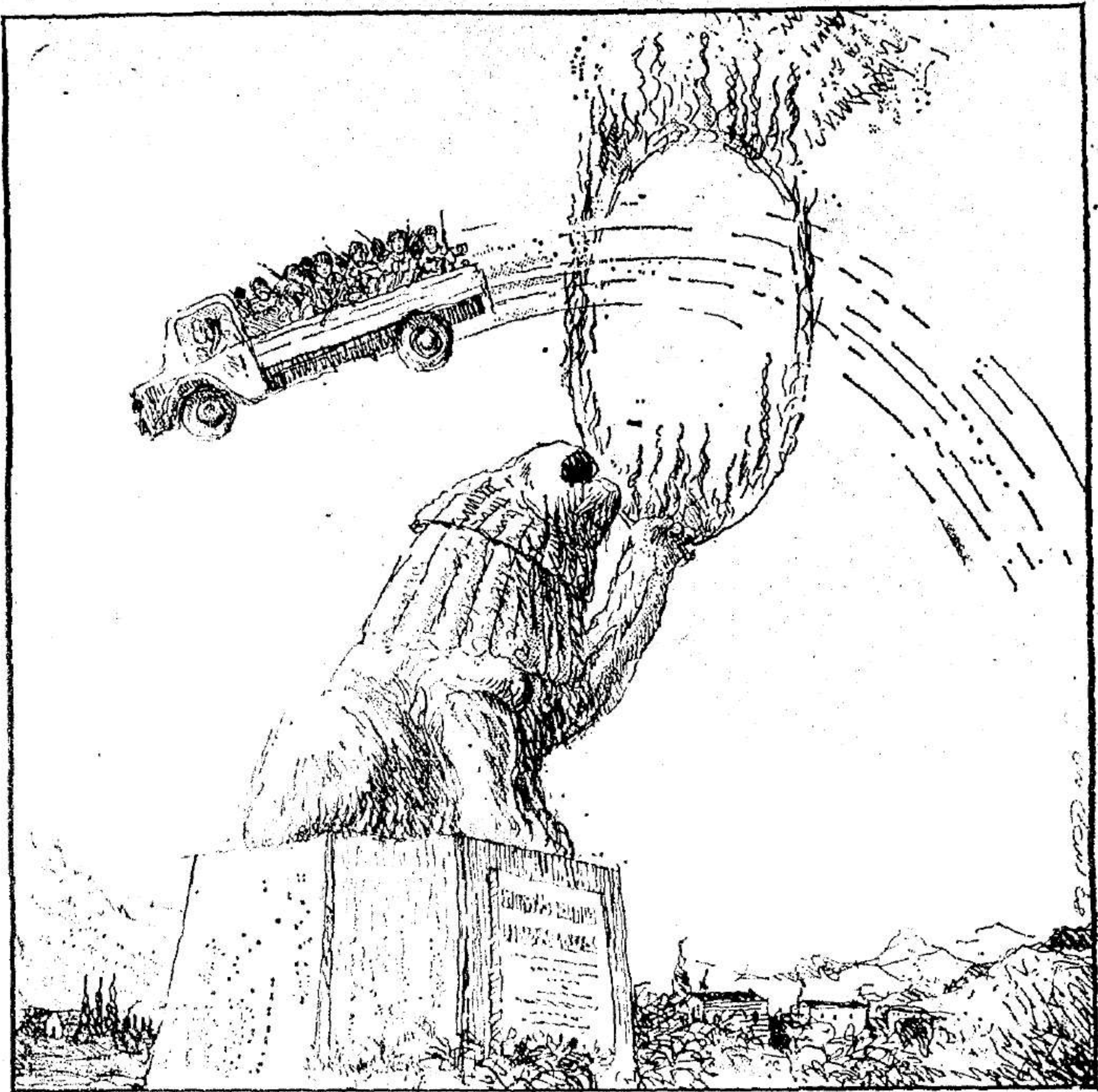
באחת מתחנות-הדלק אנחנו מתדלקים, אני קומץ למזנון לקנות ממתק, הנערה שמאחורי הדלפק משוחחת בעירנות עם איש-מילואים מרושל הלובש חולצת טריקו שחורה תחת חולצת החאקי.

„אני ממחר“, אני דוחק בה.

„מה אתה לחוץ כמו טמפון“, היא מטיפה לי מוסר,

„רילקס ביבי, רילקס“.

בשערי קריית-שמונה אנחנו נכנסים בשעת צהריים מגומגמת, יום-השוק הסתיים והרוכלים מעמיסים את ארי-גזיהירקות הריקים ואת דברי הסידיקית לחוך מכניות טרנויט ישנות, אורן מחפש לשווא בכל מגרש-הרפאים,

גזירי מחכת של קדישמן. ככל הנראה, ועוד שלוש-ארבע גרוטאות פה הם אנדרטה לזיכרון הסביבתי של האמנים שאירגנו כאן "אירוע" זמן מה קודם-לכן. אני תיחה אם ילדי תרפקו עליהם בעוד 30 שנה. דומה שאין סיכוי, ולי רק מן הטעם שהעבודות לא ישרדו עד אז.

הדרך לגדר הטובה שליד מטולה קצרה. אני יורד עם תיק הגיורס בונד שלי אל הדוכנים המציעים למכור זה חולצות עם דגלי ישראל ולבגיון תפוחי תרמון גליוות של הכופר ושל מפל התנור. סימניות לספרים ומעספות יוסטראשון מצהיבות. לקנות מזכרת לילדי. הדוכנים גרר איס כנעלשים. רק ברוכני הקיצוני מימין מחייך אלי המוכר ושואל אם אני מעוניין לראות את הספרים.

ספרים? אני מופתע. יש לך ספרים?
 "אתה לא ממעי"ם או ממס הכנסה". הגיעה יעחו להיות מופתע. רק לאחר שאני מוכיח לו באיתות ובי מופתים שאינני נציג הרשויות הוא צוחק צחוק משוחרר ואומר כי ברגע שראו אותו המתחרים שלו קיפלו את הרגליים והסתתרו בבית-השימוש.

"שילשול הם קיבלה הגנבים."
 בצד עומדים ארבעה-הכמ"דה דרוזים ומדברים בי התרגשות כבישה. טובחים או גטבחים. לי הם מזכירים את הרב לוינגר והרב ילדמן מקריית-ארבע. מה לעשות. כל אחד והאסיי-אציות שלו.

בדרך חזרה אהנו לוקחים טרמפיסט. הייל מאובק ואדום עיניים שחצה את הגבול בשער פטמה.
 "איד בלבנון" שואל איתו אורן.
 "לא היית שפ"ן. משיב לו החייל בשאלה.
 "אני סייד ליתודה דרומית" אומר אורן.
 "מה זה" שואל החייל.
 "לא הייתי. משיב אורן מפורשות. "עדיין לא".
 "תמשיך ככה" אומר החייל. "חרא, חרא, מפחיד, מה שאתה רוצה".

עד פרברי קריית-שמנה שנינו שותקים באימה. במגרש-החניה ב"גיבור" אין כל חדש. ה"ספארו" עדיין לא הגיעו. מספר האוטובוסים גדל עוד יותר. מוסקו, נהג כבן 45 מקדס את פני אורן במצהלות גיל ומכריז כי הוא יוצא לדיג באחד היובלים של ההצבעה. הוא מצוי ייד בקופסת פלסטיק. באחת בצק ובאחרות אדמה שהעלה מתוך תפירה שחפרו פרעלי העיריה בפתח-הקוה סביב צינור שהתפיצץ בסביבות התחנה המרכזית. האדמה מלי אה שילשולים. "אתה חושב שהדגים של הירדן צריכים את התולעים של מלביס". מלגלג בן-עמי ואומר כי בפעם הקרומת ניסה לדוג פורלים אבל הבגיי"ונה לא עלו בחכה. "כמו יונים", הוא ניסה לאפיין את הדגים. "חודי רים לשובך שלהם. לא איכפת להם מכלום". כאשר מוסקו

(המשך בעמוד הבא)

היושב ליד שולחן-שדה. עושה-דברו צעיר חבוש מגבעת רחבת-שוליים גוסס דאלאס. שנוצות בעלי-כנף מקשטות אותה. וביפר צייצני הקוע לו בהגורתו מתרוצץ במגרש ובוטט בפחיות המשקה המעוכות הפזורות באלפים.
 "גי.אר. גי.אר." קוראים אליו הנהגים המתהלכים באסס מעשה בין המכוניות. "מתו יוצאים?"
 גי.אר. מרים את ידו בתנועות תיאטרליות כלפי השמים ואינו משיב.
 אורן, שהפקיד את הווזיה שלו באהל-התובלה. חוזר ומספר כי ה"ספארי" גיעו מינימום בעוד שעתים או שלוש. ומציע שנצא לטייל מעט בסביבה.

"איד בלבנון?"
שואל אורן את הטרמפיסט,
"לא הייתי שפ"ן";
"תמשיך ככה" אומר החייל,
"חרא, חרא, מפחיד,
מה שאתה רוצה".

התחנה הראשונה היא בית-הקברות בתל-חי. אודה על האמת. מאז טיול סוף השנה של כיתה ז' לפני כ-30 שנה. לא הייתי כאן. אהנו משוטטים בין הקברים. דב שווייבר. מנדל פורטוגלי. צבי בקר. יקנאל חנקין. יגאל. מניה שוחט. "בדם ואש יהודה נפלה בדם ואש יהודה תקום". אלייבויץ. ספקטור. פנחס שניאורסון. אני מחחיב בנקיטת הפץ לחזור ולקרוא ב"קובץ השומר", ב"עלי אובך", ב"שבת הנועם". כל גסינותי לספר ל" אורן. ולו רק פרשה אחת. מעשרות פרשות-החיים רבי העלילה הסמוכות לרגלינו נתקלת בזכרון מטושטש ובי נקודות סמוכות.

לפני שאהנו עוקרים מפנתיאון הגבורה העברית אני שב ומשתאה לעוצמתו של האריה השואג של מלניקוב. האם זאת איכותו האמנותית או שמא הזכרון הקולקטיבי שי שיכפל אותו רבבות פעמים בגליוות. במחויקי מפחחות, בפסלוני גבס ובמיתקנים למפיות שולחן. אהנו משקיפים אל "החצר" המשוחררת והמשופצת, ציור של שובל

אחרי צרור נענע. "בלי נענע אין לך מה לחזור הביתה". הוא מחקה את קולה המתרה של רעייתו. על חלונות הבתים תלויים כרזית של בחירות. "אותנה לראשות הר עיר", היא אחת מהן. אני רושם בפנקסי משהו מן המראות החולפים על פני בית ענק. היקוי עזוב לטירה אירופי-אית. נבנה בשולי הדרך מכמה סוגים של אבן אדומה. "בית סינדרלה" מכריז אורן. אני מסתכן בניבוי: בוזדאי ביתו של קבלן שהתעשר בבניית מקלטים וחדרי בטחון. גום זהב. לא הרחק נראים שלושה טנקים צבועים כחול, צהוב ואדום וקשורים בשלשלאות לפסל ברזל מחליד, להזכירך שתומרקין הגיע גם לכאן. כרזית-בד תלויה ב" רפיון-בין שני תרני דגלים ועליה מחאתו של הפסל שלא השתתף באירועי האמנות בתל-חי. האוטובוס חולף ב" מהירות, ולפתע אינני בטוח אם הבנתי לאשורה את הכתוב בת. שיכונים מוארכים. כמו בבאר-שבע. בקרית-יובל. ב" קריית-שרת. "שכונת בן-גוריון" מכריז שלט בחזית אחד הבתים. מתחתיו הוסיף הפרנס העירוני בסוגריים עגולים (דוד).

בעיבורי העיריה אהנו פונים ימינה אל מגרש-החנייה שמאחורי בית-החרושה "גיבור". תוך כדי פניה אני מספיק לרשום בפנקסי את הכתובת המודפסת באותיות אדומות גדולות על-גבי פלקט המורבק על הגשרון שלצד הדרך. "טוב למות בעד ארצנו תל-חי 1920-1983".

ההמתנה

עשרות רבות של אוטובוסים סדורים בשורה ישרה לאורך הצלע הדרומית של מגרש החניה שחיל ההנדסה הכשיר אותו בחפזון. לאורך הצלע הצפונית של המגרש חונות כמה משאיות צבאיות שספסלים הותקנו לאורכן, כדי שהנוסעים ישבו עם הפנים כלפי שני צדי הדרך. בשלוש רוזותיה של המשאית הותקנו כנים מסי תובבים שאפשר להרכיב עליהם מכוניות-יריה.

"אלה הספארי", משיב אורן על השאלה שהתביישהי לשאול אותו יומים קודם-לכן, ומספר כי מאז הפיגועים באוטובוסים שהוליכו חיילים לחופשה או ממנה פיגועים שבהם נהפכו האוטובוסים למלכודות אש. הנהיג צה"ל את הנסיעה במשאיות הפתוחות המאפשרות לחיילים הי חמושים לפגוע במחבלים האורבים בין השיחים. עכשיו נראה הקשר בין דרכי לבנון למרחבי-הציוד האפריקאיים לא כליכך מקרי.

המילואימניקים שבאו איתנו מטפסים מתוך-מתון על הספארי שבקצה המגרש. באוהל הודי, שריעותיו קופלו כדי להפיג את החום, מצטופפים נהגי האוטובוסים סביב האחראי על ההיסעים

החשכה יורדת. גם בראש־פינה ובצומת גולני עולים
חיילים שתקנים.

בעפולה, בתחנת־הדלק שמול המסעדה הסינית „טה
טונג“, אנחנו עוצרים לרבע שעה. החיילים עטים על
הטלפון. „תדליקי את הדוד, אני חוזר בעוד שעתיים“,
מבשר איש מילואים וממהר לפנות את המכשיר לממתי-
נים.

בדרך חזרה רבע־שעה של הפסקה אינה נמרחת על
פני 25 דקות.

הסגן, שכני לספטל, פותח עימי בשיחה. הוא מרצה
לבוטניקה באוניברסיטה העברית בירושלים. חוקר צמחים
טורפים. מספר על הגאדיה, צמח טורף הצפוי להכחדה
במה שנותר מביצת החולה. אני חוכך בדעתי אם אין
הדבר ראוי לרשימה ב„דבר השבוע“. אולי אקסיץ למע-
בדה שלו כשאהיה בירושלים. אחר־כך אנחנו משוחחים
על טוביה קושניר והכתבים שהניח אחריו, על פרוט'
מיכאל זהרי ועל חגיגות הספרים באוקספורד.

תל־אביב אפופה ערפיח מגיחה בטרם הגיעה שיחתנו
לקצה.

בקריה אני נפרד משכני הבוטניקאי. אני הולך לאורך
הכביש השומם מואר באור הכתום של פנסי־הרחוב
החדשים האמורים לחדור מבעד לערפל. אני תיחה אם
אוכל להוציא רשימה מהנסיעה. ואז, כמבלי משים עולה
בדעתי „איתקה“ שירו הבלתי־נשכח של קוואפיס —

איתקה העניקה לך מסע יפה
אלמלא היא לא היית כלל יוצא לדרך
היא לא תוכל לתת לך יותר.

הגלילה!

(המשך מעמוד 9)

נוסע, למרות דברי־הכיבושין של חבריה, משמיע בן־עמי
קינה על חברם הרמת־גני שנתפס בהברחת משקאות
חריפים ומכשירי וידאו מלבנון. „מזל שחזר היה לו, כולם
בוגדים ומלשינים, אל תאמין לאף אחד“.

מישהו מעלה אש בגזיה ושופת קפה. מסעם לפעם
נשמט מישהו והולך אל „הגולן“ לקנות שלגון או קסתה.
עסקים לא רעים עושים פה בעלי הקנטינות הפרטיות
בשולי המלחמות. היכן השק"ם? אני שואל רב־סרן. הוא
מושך בכתפיו ושותק.

השעה הולכת ומתאחרת וה„ספארי“ עדיין לא הגיעו.
אורן חש אי־נוחות כלפני „הלכה לך הכתבה“, אומר
מוסקו, „חינגות כבר לא יהיו לך היום“. אני נוטש את
המערכה ועולה על האוטובוס הראשון היוצא, כמעט חצי
ריק, דרימה.

השיבה

בתחנה המרכזית בקריית־שמונה זוכים טרמ-
פיסטים מן ההפקר. לידי מתרווח סגן לא־מגולת ועייף.